

PAPER DETAILS

TITLE: EVVELKI HUKUKUMUZDA VAKIF NEV'İYETLERİ VE ICARETEYNLI VAKIFLAR

AUTHORS: Bülent KÖPRÜLÜ

PAGES: 215-257

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/96578>

EVVELKI H

V

Bu şekl-i icarenin m
a. g. ilk etüdümüz, Sh. 7

Bu usul icarenin mu
rıftan peşin olarak alına
ve üzerinde bu şekild
mülkiyetinde kalmakta

Mukataalı vakıflard
etmekte ve mütasarrıf
fazlalığının mülkiyet bakı
Yani vakıf arsa üzerinde
mütasarrıfa sabit olma
Mukataalı Vakıflar aras

Sayın Hocam Ord. Pr
vakıfların menşe bakımı
şekli hususlarına müteadi
arşivlerinde mevcut vesai
larımızdan maalesef müsb
mütedair İrade-i Seniye,
tarihinden sonraki devrel
Hicrî 1000 tarihinden önc

Semeresiz kalan bu
Vakıflar Umum Müdürlüğ

Umum Müdürlüğün
devamlı araştırmalarımız,

Elde ettiğimiz
devrinin ve Türk
olan Barbaros Ha
vakfiyede bilhassa

«..... Menazi
celelerini tayin e
şer'isi üzere icar-
(tarihi : 12 Rebiy

Bu vesika biz
mevcudiyetini açıl
bu vakfın icaretey

وہل ساندہ دافح
رولود الزد عطب

م

و قد انور من نور نور و قد انور
سأله عن عتقكم و عتقكم و قد
يكن وقت خارج ما عليكم من
العلم منور و قد انور و قد انور
فأما ما كان من عتقكم و قد انور
ما كان من عتقكم و قد انور
فأما ما كان من عتقكم و قد انور
فأما ما كان من عتقكم و قد انور
فأما ما كان من عتقكم و قد انور
فأما ما كان من عتقكم و قد انور

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي هدانا لهذا

الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

فالحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على من لا نبي بعده

وبعد فقد حضر في هذه

الجلسة الفاضلة

والتي هي الأولى من نوعها

والتي هي الأولى من نوعها

«Bir vakıf menzili mi
şartiyle ücret-i muaccele ve
mürur edüp Amir tamir et
buru âmirden alup ve tahr
sorula,

Elcevap : olur.»

Görülüyor ki, bu fetva
tâbirlerini icareteynli vakı
harap bir vakıf gayrimenk
bu vakıf mahallin uzun b
usulün taysiti cihetine gid

c) Hâkimin izni.

d) Devlet reisinin

Görülüyorki, burad
mevcudiyeti aranmıştır.

B. — İcareteyn mu

1) Alınan muacce
bu mahallerin harabiyet
mutasarrıfdan aldığı pe
imar etmekte idi. Halb

b) Her sene ücret
etmeyen Hanefî imama
olmakta idi.

Mütevelli, her se
ile bakılmakta ve bu d
bir icarenin mevcudiye

bir mürur-u zaman müdd
senelik bir zaman aşımı
dinletme imkânını vermen
şartlarını cami bir şekilde
verin vakfa ait olduğu i

Alınan müeccele, mahkûm
telâkki olunmakta idi⁸.

20 — İcareteyn mukavelesi

İcareteyn mukavelesi,
akittir.

Vakfın buradaki borcu
teslim etmesidir.

Mutasarrıfın borçları
aldığı gayrimenkulü umum

Burada mutasarrıfın işi
veti menfaatına mütevecc

a) Vakfiyede bu
yalnız erkek ve kız ev

Görölüyorki, burac
Başka bir deyimle, F
(sahih) kolun kadın ko
vermemişlerdi. Bu tar
buna âdi intikal ismi v
ölümünde münfesihi olm
idi (Bak, ilk etüdümüz

Esasen evvelki hu

Yukarıda da görüldüğü
kadın kola üstün sayılma
Ezcümle ananın çocukları
miras taksiminde kız ve e
şekli kabul olunmamıştı.
(Bak, Manastırlı İsmail H

b) Vakfiyede başka k
buna ittiba edilmekte idi
edeceğine müteadir bir şa

Mutasarrıfın mirascıla
mâni bir sebebin mevcut

Tevsi-i İntikal Ka
dan terekküp etmekte

a) Erkek ve kız
olunmakta idi.

b) Ahvat (torun

c) Ana ve baba.
yemektedirler.

d) Ana ve baba
erkek ve kız kardeş
takaddüm ettirilmişti.

İşaret ettiğimiz sıraya
edilmiştir.

1 — İttisal vasıtaları
müteveffanın torunu olmaları
larına) düşmesi icap eden h
müverrisin çocukları ile bir

Evvelki hukukun miras
göre, yukarıda işaret olunan
torunlar, böylelikle miras
İttisal vasıtalarının müverris
kalanlara, dede mahrumu t

Kanun müecceleni
Nizamnamede tayin ol
H. 1285 tarihli Nizam
tir. İntikali tevsi olu
binde bir kuruş müec
ölümünde mirascıların
ran yakınlığı göz önü
kadar olmak üzere
(Nizam. m: 5).

Tesbit olunan mü
ve ancak bu müddetin
binde bulunabilmekte

24 — C. — Üçüncü dev

Sonraları isdar olunan 2
Kanunu Muvakkat intikal h
Alman Medenî Kanunu (B. C
ve arazi-i emiriye ile tedav
tatbik olmak üzere neşir olu

Bu Kanun miras sisten
kabul etmiştir.

Gerçekten kanunda başl
tur. Bunlar şunlardır :

1 — Ölenin çocukları v

Eski hükümlere göre kendi ittisal vasıtasına göre hisseler eşit olarak ahlâka uygun olmayan oluyordu²¹.

c) Halefiyet kaidesi yet ettirilmesi.

d) Bu sirayet keyfi intikal durumu.

Böylelikle, ana baba sahip feriler ise bir cilt

Eş birinci zümre ile be

i) Eşin, intikale nail intikal eden şeyin yarısını ced ve cedde ile beraber tariki ile nail olmaları halinde verilirdi (madde : 7, f. 2)²

Görülüyor ki, mirascılar sahip olabilmek hakkına tarihli Tevsii İntikal Kanun göre eş kendisine ret caiz tamamını elde edemiyordu.

Bu son Kanunu Muvakk

başını teşkil etmekte idi
hangi bir mirascı mev
burada birinci zümre
edebilmektedir²⁸. Yani
beraber bulunsalar bile
mirasın altıda birini al

c) Alman Meden
aile miraslarına tatbik
mişler hakkında her ey
bırakılmıştı²⁹.

B. G. B. bu hükmü

İntikalât Kanununun
muzun mer'iyet tarihi
Mamafih bu tarihten ön
olarak bu kanunun hük

intikalleri hakkında her ey

30) «... Biz ise onlara
menkullerinde değil, ziraat
tatbik köylülerimizin bihak
suretle taayyün edince end
mende bulunması arzusu i
yanlışlık olmuş, dendi. Sad

teynli vakıflarda mut
intikalde çok mühim g
adeta mülk mallardakin

25 — İcareteyn u
tasarruflar³⁴.

1 — Ferağ :

Bu da bedelli ve be

a) Bedelli ferağ :
faatını bir başkasına de

2 — Müştereken
cereyan etmekte idi :

3 — İfraz :

İcareteynli bir vakıf
vakıf akarın bir kısmını

4 — Şüf'a :

İcareteynli vakıfların
hisselerini serbestce bir b
üzere, mukataalı vakıfla
etüdüümüüz. Sh. 715 ve n

İcareteynli vakıfların m
ihtiyaca cevap veremem
«Emval-i Gayri Menkul
rın bazı şartlar altında
edilmiştir.

Sözü geçen Nizamın
yetini aramakta idi.

a) Borçlunun hal
erbabından ise ayrıca
(vefaenferağ) veya vel

b) İcareteynli vak

vakıfların bazı şartlar kabul edilmiştir. Bu Nizâmini aramakta idi.

a) İcareteynli vakıf iktiza etmekte idi.

b) Bu borcun, te'vâlicabetmekte idi.

c) İcareteynli vakıf ecr-i misline iblâğ edilmiş

Görülüyorki, sözün

Bu nizamnameye s
Ramazan H. 1288 tarihli
Devlet alacaklarının isti

Bu istisnaî hükümler

aa) Mahlülen Dev
bedelinden istifa olunam

bb) Vefaenferağ e
rına Devlet veya vakıf t

cc) Mirascıların ik
lerine yeter derecede ola

a) Borçlu ziraat
miktarındaki arazisi ve
olunmamış ise⁴⁵.

b) Borç arazinin

Bu iki halde icar
ödemezdi.

Bu istisnaî hüküm
kâfi meskenler hakkın

badelvefat temini deyn ed

Görülüyorki, Tasa
ödemeleri durumunda

Ayni durum miri

26 — İcareteynli

Medenî Kanunun
Kanunun 8 inci madde
getirilen vakıflar hakkı
bahis olunmaktadır⁴⁷.

Medenî Kanunun h

da memleketimize gelen
ile ilgili ilk kanun pro

Bu projede İcarete
Leemann eski projesind
raki ile 28/9/1929 tarih
tedavül eden vakıflar l
idi.

Prof. Leemann'ın İ
şöyle idi :

«... Mukataalı gay
ve eşcarın mülkiyeti bi
gayrimenkullerde evka

İcareteynli hakları
umumiyenin teklifi üz
emretmesine mezun ki
fain talebi üzerine de,

Görülüyor ki, bu
halloolunamıyacakları

27 — Prof. Leen
olunan komisyon⁵², p
mutasarrıf tarafından
faiz, yüzde dokuzda ibla

Sonradan hükûmet
mış ve müeccelenin ta
faiz tekrar yüzde beşe

Büyük Millet Mecl
1935 tarihinde Vakıflar
altı ay sonra yürürlüğe

28 — 2762 sayı ve
ve mukataa usulünde m

Bu kanun icaretey
olanları da tasfiye etm

Kanunun bu husus

b) Ödeme şekli :

Kanunda ödeme şekli ayrılmıştır :

aa) Toptan ödeme

Kanun taviz bedeli olmak üzere bir iskonto

bb) Taksitle ödeme

Kanun taviz bedeli sını vaz etmiştir.

b) Vakıflar Um
hususunda, mutasarrıf
Emval Kanununun ilg
lunmuştur⁵⁵ (Vak. K.,

13/6/1945 tarih ve
maddesinde geçen ve y
det on yıl daha uzatıl

4 — Vakıflar Ka
yapılacak ipotek ve m
harca tâbi tutmamıştı

5 — Vakıflar Ka

23 Mart 1951 tarihinde
gayrimenkul malların
işlemleri Devlet ile öz
alacaklarıyla, vakıf
mez, hükmünü kabu
sayılı Vakıflar Kanu
bulunmaktadır⁵⁸ (m
meden de gerek mu
tine gidilebilmektedir

29 — Taviz bedeli

Taviz bedeli ma

tasarrufî muamele yapı
803 üncü maddesi ile te
adı geçen eserinde bu
maddelerile telif etmen
Arsebük, a. g. e., Sh. 32

Az evvel işaret olun
tâdile uğrayan taviz bed
şekilde tasfiyesi durumu
hükmü, taviz bedelini ga
tırmış ise de; gayrimenk
getirildiği takdirde bu iki

Gerçekten, Medenî

Vakıflar Kanunu,
faideli bir şekilde ner
15/7/1939 tarihinde ta

Kanaatımızca, Ta
beraber, şahsî bir bor
kul mükellefiyetinden
Kanunda mevcut bulu
etmek mümkün değıld

30 — Taviz bedel

Taviz bedellerini
kabiliyetini haiz olan

birinci maddesinde yer
ipka olunmuştur. Fakat, 2
Kanununun 1 inci maddesi
tirilmiş olup, maddenin
b) Mülhak vakıflar, c)
tefrik olunmuştur.

Yaptığımız incelen
Vakıf müessesesi, heme
termiş ve birçok millet

Bu vakıfların m
Hicrî bin tarihinden e
Medenî Kanunun
leri karşısında, bu ka
bunları, Medenî Kanun
intibak ettirmek müm
hareket, bunların tasi

Nitekim, etüdümü
muahhar kanunlar bu

Tarihî bakımdan
devam ettirmektedirle
vanılmakla beraber o

ATIF : Medenî Hukuk Ka

— Arazi-i Kanunna

BARKAN, ÖMER LÜTFÜ :

İstanbul Hukuk

— Türk Toprak Hu

Kanunnamesi, 19

XV ve XVI. ncı

Hukukî ve Malî

BAŞGİL, ALİ FUAT Dr. :

BELGESAY, MUSTAFA RE

Şahsın Hukuku.

— Mecellenin Külli

Fakültesi Mecmu

BEİN : Etude sur la pro

EGGER. A. Dr. : Komme

Personnenrecht.

EL, KAÏLA : L'unité fon

EKREM CEMAL : Vakıfl

ENNECCERUS - RİPERDY

meiner Teil, M

ERGİN, OSMAN : Türk

EVKAF LÂYİHALARI :

GATTESCHI : Etude sur

deriye, 1869.

GIERKE, OTTO VON : I

schen Koerpers

GIRARD : Droit Romain

GÖKTÜRK. HÜSEYİN AV

LEVY - ULLMANN et G. BA

Trimest. de Droit

LOENING : Geschichte des

MANASTIRLI, İSMAİL HAK

MARCADE : Les Fondation

MARCEL, PLAISANT : La

MARDİN, EBÜL'ULÂ : Ahk

— Hukuku Tasarrufi

— Medeni Hukuk De

— Toprak Hukuku D

— Medeni Hukuk Ce

— Kat Mülkiyeti, İs

MAVERDİ, ABOUL HASAN

Public Administra

TRAVAUX DE LA SEMAINE

felik bir kısmı, Va

müelliflere ait olm

TRONQUOY : De la notion

TUOR, P. Dr. : Das Schwei

TYAN : Histoire de l'organi

VAKIFLAR DERGİSİ : Sayı

VELDET, HIFZI Dr. : Türk

4. basım, İst. 1951

— Kanunlaştırma Har

eserden.)

VOGT, LOUIS : Le Code Civ

— 1945 senesi, Ankar

WEISS, Dr. G. : Sammlung